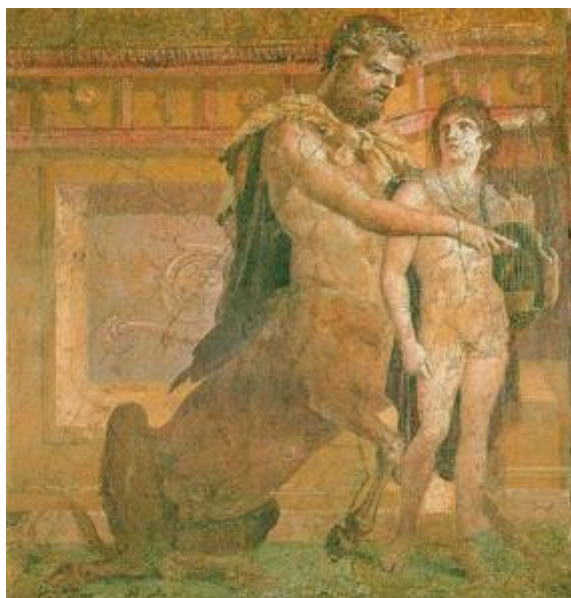

De leider en de mens.

[Achilles](#) ontvangt instructies van Cheiron - Fresco uit Herculaneum

Vraagt u zich ook weleens af hoe het toch kan dat leiders die het niet zo nauw nemen met de feiten – tegenwoordig heel actueel – of belangrijke gebeurtenissen schijnen te vergeten, gewoon aan de macht blijven?

Wat zien we niet, of wat zien we over het hoofd? Zijn deze leiders misschien juist heel erg herkenbaar voor ons?

Over de 'kloof tussen wie we denken te zijn en hoe we ons werkelijk gedragen', kan Prof. dr.ir. Mieke Boon, chemicus en filosoof, heel boeiend vertellen^[ii]. Deze kloof is zo hardnekkig omdat we ook daadwerkelijk geloven in het beeld dat we van onszelf gevormd hebben.

Alle reden dus om naar de moeilijke kant van ons leven te kijken. Naast de 'bright side' bestaat immers een 'dark side', zo vertelde onlangs een collega-consultant mij. Deze consultant vertelde dat mensen met de 'bright' eigenschappen 'charismatisch, doelgericht en kleurrijk' door hen worden afgewezen als geschikt voor een topfunctie. Te groot risico vanwege de valkuilen (dark side) die horen bij dit profiel: narcistisch, manipulatief en dramatisch. Om daaraan toe te voegen dat 'deze mensen door anderen als meest leuke mensen worden ervaren!'

Dit zette mij aan tot nadenken. Is dat de reden waarom we het politici vergeven die vrij onnavolgbaar handelen? Waar heb ik hier iets eerder over gelezen? Met dank aan dr. Paul Meijs, filosoof, die ons meerdere malen college gaf over Machiavelli. Hij refereerde o.a. aan een zeer lezenswaardig hoofdstuk (XVIII): *In hoeverre personen die macht uitoefenen hun woord moeten houden*^[iii].

'Voor een heerser is het niet noodzakelijk dat hij alle bovengenoemde eigenschappen (barmhartig, betrouwbaar, menselijk, oprecht en godsdienstig) bezit, maar wel moet hij de indruk wekken dat hij ze bezit.' 'Ik durf zelfs te beweren dat deze eigenschappen, wanneer je ze bezit en altijd in praktijk brengt, schadelijk zijn, terwijl ze, wanneer je ze schijnt te bezitten, nuttig zijn'.

Machiavelli bedoelt hiermee dat het belangrijk is over goede eigenschappen te

bezitten, maar daarentegen ook het vermogen te hebben je te kunnen gedragen als een vos en een leeuw. De schrijver verwijst naar het oude Griekse beeld van de mens als cheiron: half mens, half dier.

Zijn wij dat niet allemaal? Half mens, half dier? Herkennen we de tweestrijd tussen ratio en emotie?

Is dat wat we zien in die leiders? Het streven naar – wat in hun ogen een betere wereld is – en ondertussen in het hier en nu af en toe struikelen. Is dat wat wij in hen herkennen, maar ook moeilijk is om onder ogen te zien? Kan dat verklaren waarom we graag uitdragen het goede na te streven, maar in ons gedrag soms het tegendeel realiseren?

Kan het daarom bestaan dat we bijv. tegen toenemende segregatie en polarisatie zijn, dat we elk mens en elk kind gelijke kansen gunnen, een oplossing voor het klimaatvraagstuk willen, terwijl wij het zelf zijn die systemen in stand houden die deze problematieken verergeren?

Het vraagt moed om onszelf die – oprechte - vraag naar zelfkennis te stellen. Wie ben ik ten diepste? Waarin ben ik soms mijzelf ontrouw, wanneer pas ik tactieken toe die mij goed uitkomen om mijn eigen doel te bereiken of mijn belang te dienen? Hier gaat het om het hele beeld: ken uzelf. En accepteer dat beeld. Juist in het onderkennen en herkennen van die innerlijke tweestrijd, kunnen we met compassie naar de ander kijken. Wij noemen dat “dansen met licht en duisternis”[\[iii\]](#).

Daarmee dragen we bij aan een realistischer kijk op leiderschap, hoeven we ons minder te verbazen, en kunnen we effectiever zijn. Niet voor niets wordt gezegd dat een volk de leider krijgt die het verdient. Zij weerspiegelen als het ware de tijdgeest. Het gaat er dus om niet de leiders te beoordelen en

veroordelen; maar om het stellen van de echte vraag is ‘wat speelt hier wat we onder ogen hebben te zien?’

Wat komt er een potentieel vrij aan persoonlijk en waardegedreven leiderschap als we die oprechte vraag onder ogen durven te zien!

Wie durft?

Marianne Luyer

PS: benieuwd naar het verhaal van Mieke Boon? Kom naar onze workshop met haar op 15 januari a.s.! Voor aanmeldingen of nadere informatie stuur een berichtje naar: info@waardegedrevenleiderschap.nl

---

[i] *Prof. Dr. Ir. Mieke Boon en Peter Henk Steenhuis, Filosofie van het kijken, Lemniscaat Uitgeverij 2009*

[ii] *Machiavelli, Il Principe (de heerser)*

[iii] *Bouwmeester & Luyer, Waardegedreven leiderschap: dansen met licht en duisternis, Aspekt 2017*